

Castratie: via verdoofd naar volledig stoppen

In november 2007 ondertekenden CBL, COV, LTO en NVV de Verklaring van Noordwijk: uiterlijk 2015 stopt Nederland met het castreren van biggen. Het ministerie van LNV en de Dierenbescherming ondersteunen deze ambitie. Nu hebben we nog ongeveer vijf jaar te gaan tot dat moment. In een Europese samenwerking werkt Wageningen UR onder leiding van Gé Backus samen met het bedrijfsleven en andere kennisinstellingen aan het terugdringen van berengeur.

dr. ir. Gé Backus

Als beren niet gecastreerd worden kunnen zij stoffen produceren (androstenoal en skatol) die voor berengeur zorgen en consumenten kunnen deze geur als onaangenaam ervaren. En hoewel niet alle beren deze stoffen produceren en consumenten over het algemeen slecht in staat zijn om berengeur te herkennen en niet eens alle consumenten deze geur ruiken, is het voor de internationale acceptatie van varkensvlees toch een voorwaarde dat berengeur wordt teruggedrongen. Castratie werd lang gezien als de oplossing voor dit probleem, maar dat inzicht is veranderd. Er is veel draagvlak om te stoppen. Castreren is pijnlijk en daarom vanuit welzijnsoptiek niet wenselijk. De Nederlandse burger onderstreept dat. De varkenshouder wil castreren wel afschaffen omdat het onaangenaam werk is en de productiviteit van het dier vermindert. Daarom spannen de Centrale Organisatie voor de Vleessector, LTO Nederland en de Nederlandse Vakbond Varkenshouders zich in om marktpartijen in binnen- en buitenland zover te krijgen dat vanaf 2015 geen varken in Nederland meer gecastreerd wordt. Tot die tijd voeren de partijen een tussenoplossing uit waarbij biggen verdoofd worden gecastreerd.

Genetica

De oplossing voor het terugdringen van berengeur ligt in een combinatie van genetica, management en detectie. Onderzoeker Backus over genetica: "Berengeur is deels erfelijk bepaald, dus fokkerij kan een belangrijke weg zijn om het voorkomen van berengeur te verminderen. Dan beantwoorden we vragen als: welke combinatie van vader- en moederlijn levert de minste berengeur op, waar zit de grens

aan de hoeveelheid berengeur veroorzakende stoffen en welke 'regio's' in het DNA hebben invloed op berengeur?"

Management

Voor het management gaan onderzoekers naar varkensbedrijven toe. Zowel op proefbedrijf Raalte als op praktijkbedrijven wordt gekeken naar het gedrag dat niet-gecastreerde beren vertonen. "Bekend is dat er soms agressie voorkomt onder deze dieren. We willen nagaan welke maatregelen we hiertegen kunnen nemen." Daarnaast zoekt het onderzoek op de bedrijven naar maatregelen die de stoffen die berengeur veroorzaken, kunnen verminderen. Denk daarbij aan huisvesting en voeding. "Zo wordt gekeken naar het effect van voersamenstelling op het voorkomen van androstenoal en skatol, en of slachtgewicht en lichtregime van invloed zijn."

Detectie

Tenslotte is detectie belangrijk omdat er ook in slachthuizen een goede methode moet zijn voor het opsporen van berengeur. "Het kan zijn dat andere landen van ons eisen berengeurvrij te leveren. Dan is detectie toch belangrijk", zegt de onderzoeker. In de toekomst kan de detectie van berengeur wellicht met een elektronische neus plaatsvinden, vooralsnog zullen mensen getraind worden. Vragen hierbij zijn hoe groot de nauwkeurigheid hiervan is, hoe lang achter elkaar kunnen zij ruiken en misschien moeten er wel twee ruikers na elkaar ingezet worden? Ook worden de kosten van detectiemethodes in beeld gebracht en wordt bekeken of er verschillen zijn tussen slachterijen die invloed hebben op de detectie.

Annechien ten Have: 'Het draait om marktacceptatie.'

Lang niet alle consumenten kunnen berengeur waarnemen en lang niet alle beren produceren de geur. Toch vindt Annechien ten Have, voorzitter van de LTO vakgroep varkenshouderij, het onderzoek niet overbodig of te groots. "Je moet bedenken dat van elk varken met een afwijkende geur veel producten worden gemaakt. Eén varken gaat in vele onsjes over de toonbank. Dat heeft tot gevolg dat er veel consumenten mee geconfronteerd kunnen worden." Ten Have ziet in het onderzoek

een groot belang voor de Nederlandse varkenshouderij. "We kunnen niet zomaar stoppen met castreren; dan raken we onze afzetmarkt kwijt. Dus een acceptatie door de consumenten en supermarkten is van wezenlijk belang. Door te zoeken naar een betrouwbare methode om de dieren met afwijkende geuren op te sporen maken we grote stappen voorwaarts. Marktacceptatie en het zoeken naar een internationaal geaccepteerde methode om de afwijkende geur op te sporen, dat zijn de problemen

die opgelost moeten worden. Het vlees hoeft daarbij echt niet duurder te worden." Varkenshouders willen graag meewerken volgens de LTO-vrouw. "De sector ziet het als een probleem, omdat er te weinig marktacceptatie is voor berenvlees. Juist varkenshouders zouden graag willen stoppen met castreren. Minder werk, betere groei, betere gezondheid. Veel voordelen dus."

Modelleren

Dit jaar worden alle hierboven genoemde mogelijke oplossingsrichtingen doorgerekend en in een economisch model gegoten. Dan kan men zien welke maatregelen zin hebben en of ze rendabel zijn. "Het model moet duidelijk maken waar we de meeste energie in moeten steken", aldus Backus. Daarom ook hecht de onderzoeker aan dit onderdeel veel waarde. "Aan het eind van het jaar moet dit model ons helpen om prioriteit te geven aan de juiste dingen. We moeten geen vijf miljoen euro verknoeien natuurlijk."

Communicatie

Backus vindt het belangrijk dat samen met het bedrijfsleven gezocht wordt naar de oplossing. "We willen niet alleen vanaf de wal analyseren hoe je zou kunnen stoppen, we willen met dit onderzoek ook daadwerkelijk tot actie aanzetten." Begrijpelijkerwijs is communicatie dan van groot belang en dat vormt ook een integraal onderdeel van het onderzoek. Backus: "Het is een heel complex onderzoek, elke maand komen we nog tot nieuwe inzichten. We zijn continu aan het uitleggen wat we doen en waarom we het doen. Het moet over alle landen heen én het moet een duurzame oplossing zijn."

VLEES

Consumenten willen geen onaangename geur ervaren als zij een stukje vlees klaar maken.

Foto: Wageningen UR Livestock Research

Contact

dr. ir. Gé Backus
telefoon: 0317-484491
e-mail:
ge.backus@wur.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het Beleidsondersteunend onderzoek in het kader van LNV-programma BO-07-011 Dierenwelzijn, projectnummer 050.